

BABOS SÁNDOR

A MAGYAR HONVÉDSÉG MŰVELETI HELYSZÍNELŐ KÉPESSÉGE A TERRORIZMUS ELLENI HARCBA

„Tudom, hogy ezekben az időkben nem tudunk többet költeni. De kevesebbet sem szabad költenünk. Így a válasz hogy költsünk JOBBAN. És hogy több értéket adjunk a pénznek. Segítsünk a nemzeteknek a képességek fenntartásában és újak megteremtésében. Ez azt jelenti, hogy priorizálnunk, specializálnunk kell és a többnemzeti együttműködéseket kell keresnünk. Együtt tevékenykedni, ez az, amit én Smart Defence-nek hívok.”

Anders Fogh Rasmussen NATO főtitkár 2011. szeptember 30-i beszéde

Hazánk a belátható jövőben többnyire a stabilizációs, a hibrid hadviselési és a Counter-Insurgency¹ műveletekkel fog szembenézni tekintet nélkül arra, hogy azt milyen szövetség égisze alatt a világ mely válságövezetében teszi. Azokban az államokban, melyekben e feladatokat végre kell majd hajtani kisebb fegyveres csoportok, terrorista hálózatok, szervezett bűnözői körök és lázadók lesznek az elsődleges ellenfelek.

Mivel ezek a legfeljebb kisebb alegység kötelékben tevékenykedő csoportok képesek ugyan a nagyobb szövetséges létszámmal a közvetlen harcérintkezés felvételére, perceknél hosszabb időre való fenntartására azonban nem, így logikus és katonai szempontból indokolt, hogy az IED²-ket, mint harcászati szintű fegyvereket alkalmazzák, melyeknek ugyanakkor tudatosan kihasznált stratégiai szintű hatásai is lehetnek. Az IED-k korlátozzák a műveleti területen lévő összes alakulat mozgásszabadságát és bármennyi célpont ellen használhatók. Ez az a kettő legfontosabb tényező, melyet a fenti csoportok a jövőben – ahogyan teszik azt a jelen hadszínterein is – ki fognak használni.

Magyarország 1996 óta vesz részt a NATO égisze alatt béketámogató műveletekben, és egészen 2004-ig nem szenvedett műveleti veszteséget. 2004. június 17-én hősi halált halt a Magyar Honvédség Szállító Zászlóaljának állományába tartozó Nagy Richárd szakaszvezető, akit egy vízszállító konvoj kísérése közben találtak el egy távirányítással felrobbantott tűzérségi gránát repeszei. Az IED-k azóta a Magyar Honvédség műveletekben elszenvedett veszteségeinek 62%-át okozták. A magyar katonák ellen irányuló első IED támadások hatására 2008-ban megkezdődött az IED ellentevékenység képességének felépítése.

¹ Felkelő Ellenés Műveletek – COIN

² Improvised Explosive Devices – Nem Hagyományos Módon Előállított és Alkalmazott Robbanóeszközök

Az ISAF³ műveletekhez kapcsolódóan, az IED-ket alkalmazó felkelőkkel szemben a saját erők ellentevékenysége kezdetben – érthető módon – a személyi állomány túlélésére koncentrált, az azonnali védelem volt az elsődleges cél. A katonák fizikai védelme érdekében a hozzájáruló nemzetek – így Magyarország is – különböző típusú páncélozott terepjáró gépjárműveket vett használatba az évek során, amely azonban egyfajta fegyverkezési versenyhez vezetett, elkezdődött az ellenállóbb páncél és a még hatékonyabb IED körforgása.

Az IED-k egy alcsoportját képezik a nem konvencionális hadviselés kinetikus fegyvereinek, melyeket az ellenfeleink a támadásokhoz választhatnak. Ez megerősíti a C-IED⁴ műveletek azon nemzetközileg elfogadott alapelvét, hogy az nem az eszközök, hanem az eszközt használók elleni tevékenység. A C-IED ezeket a robbanóeszközöket, készítőiket, telepítőiket és finanszírozóikat egy rendszerként szemléli és célja ezen ellenséges hálózatok megsemmisítése, akadályozása vagy zavarása.

„A hadviselés karaktere változik, fejlődik, egyre összetettebbé és még inkább aszimmetrikussá válik, mióta az ellenfeleink már nem tisztán meghatározhatóak az egyre komplexebbé váló geopolitikai és geostratégiai helyzetben. Továbbra is szembenézünk a hagyományos fegyveres erők, irreguláris erők, lázadók és bűnöző hálózatok keverékével, úgyszintén a nem állami szereplőkkel, ellenséges nemzetközi csoportokkal melyek elvegyülnek a népe sséggel. Az ellenfeleink nem törekednek arra, hogy konvencionális eszközökkel harcoljanak ellenünk, az lesz a céljuk, hogy kihasználják a gyengeségeinket, csúcstechnológiájú – például a kibertechnológia – vagy éppen kezdetleges, improvizált aszimmetrikus eljárásokat alkalmazva. A stratégiai szintű C-IED tevékenységek magukba foglalják a műveleti területen lévő szembenálló fél izolációját a külső pénzügyi, logisztikai és egyéb támogatásoktól. Az iraki és afganisztáni tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy ezek a hálózatellenes tevékenységek egyre lejjebb kerülnek tervezés és feladatszabás szintjén a hadműveleti, végrehajtás tekintetében a harcászati szintre.”⁵

A fenti gondolatmenet napjainkban egyre inkább égető kérdéseket vet fel, hiszen a koalíciós erők tervezetten a közeljövőben kivonulnak Afganisztánból és az eddig általuk végrehajtott mindennemű tevékenységet az afgán kormányerőknek kellene átvenni. A közeljövőben az Iszlám Állam elnevezésű terrorszervezet ellen az Amerikai Egyesült Államok által szervezett szövetségnek, melybe a művelet végrehajtásának irányításáért felelős US CENTCOM⁶-tól érkezett felkérés és a kialakított kormányzati álláspont alapján a Magyar Honvédség is mintegy 100-150 fővel részt vesz, ugyanezekkel a problémákkal kell szembenéznie.

³ International Security Assistance Force – Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő

⁴ Counter IED – IED Elleni Tevékenységek

⁵ SCHMIDT Imre őrnagy: A Nem Hagyományos Módon Előállított és Alkalmazott Robbanóeszközök Elleni Tevékenység (C-IED) és az erők megóvása, mint harctámogatási kategória kapcsolata, Hadtudomány 2012, elektronikus szám 8. oldal

⁶ Central Command – Központi Parancsnokság

Mindkét fenti hadszíntéren figyelmet kell fordítani a C-IED tevékenységre, kiemelten az úgynevezett Weapons Intelligence Team⁷ által végrehajtott feladatokra.

A Magyar Honvédség sem a múltban sem jelenleg nem rendelkezik a hadszíntéren WIT csoporttal, azonban az elmúlt években, mióta a NATO⁸ és az EDA⁹ felismerte e csoportok jelentőségét, több felkérés érkezett ezekkel kapcsolatban hazánk irányába is – ilyen volt a 2012 márciusában a Multinational Coordination Group¹⁰ keretében az Regional Command North¹¹ vezető nemzete által tett felkérés a Provincial Reconstruction Team¹² hozzájáruló nemzetei felé, hogy hozzanak létre külön beosztásokat az állománytáblájukban a WIT feladatok ellátására.

A későbbiekben be fogom mutatni e csoportok feladatrendszerét, a végrehajtás optimális lehetőségét és hogy egy WIT csoport műveleti területen való diszlokálása milyen rövid-, közép- és hosszútávú előnyökkel járna a Magyar Honvédség számára.

A rendszerszemléletű C-IED műveletek

Mindamellet, hogy végrehajtjuk és folyamatosan fenntartjuk a műveleti terület felderítő előkészítését és integráljuk a hírszerzési adatokat információs rendszereinkbe, meghatározzuk az IED fenyegetettség mértékét és ellenfeleink harceljárásait, valamint egyéb lehetőségeit, napjainkban gyakran feledkezünk meg arról, hogy egyáltalán magának a hadszíntérnek a fizikai területét is körülhatároljuk.

Az afganisztáni és iraki hadszíntéren mind a koalíciós erők, mind a kormányzat erői számára a legnagyobb veszélyt mindig is az IED-k jelentették, jelentik, és fogják jelenteni mely az alábbi táblázattal is alátámasztható:

⁷ Fegyveres Támadást Helyszínelő Csoport (Műveleti Helyszínelő Csoport) – WIT; bár a NATO terminológia „fegyveres támadás helyszínelését”, a mindennapi szóhasználat „robbantás helyszínelését” említ a WIT csoport valójában képes – és szükséges is, hogy képes legyen – arra, hogy akár egy fegyverraktár esetén akár egy baleseti helyszínen elvégezze a szükséges nyomozati cselekményeket. A műveleteket vezető parancsnokok napjainkban olyan mértékű információhiányban szenvednek, melyet a hadszíntéren folyó minden tevékenység és esemény vonatkozásában ki kell elégíteni, mégpedig az időbeniség alapelveire figyelemmel.

⁸ North Atlantic Treaty Organisation – Észak-atlanti Szerződés Szervezete

⁹ European Defence Agency – Európai Védelmi Ügynökség

¹⁰ Többnemzeti Koordinációs Munkacsoport – MCG

¹¹ a NATO Északi Régió Parancsnoksága, Afganisztán

¹² Tartományi Újjáépítő Csoport – PRT

Évszám	IED által okozott koalíciós halálos áldozatok	Összes koalíciós halálos áldozat	IED által okozott halálos áldozatok aránya
2001	0	4	0.00
2002	4	25	16.00
2003	3	26	11.54
2004	12	27	44.44
2005	20	73	27.40
2006	41	130	31.54
2007	78	184	42.39
2008	152	263	57.79
2009	275	451	60.98
2010	368	630	58.41
2011	252	492	51.22
2012	132	312	42.31
2013	52	118	44.07
2014	12	47	25.53

1. ábra: Az IED-k által okozott halálesetek száma
(az adatok nem teljesek a helyszíneli események alacsony száma miatt).
Forrás: icasualties.org (Letöltés ideje: 2015.03.22.)

A fenti táblázatban bemutatott adatok, a hadszínterekre vetített gondolkodásmód és általánosságban az IED-kre, mint hadviselési eszközökre történő utalás miatt gyakran elfelejtjük, hogy ezeket a robbanóeszközöket nem kizárólag katonáink ellen használják. Még a 2000-es évek végi legnagyobb iraki és afganisztáni szövetségesi jelenlét idején is, amikor a kettő fenti hadszíntéren 8000 darab robbanóeszközt használtak csapataink ellen, a világ többi részén 10000 darab IED robbant egy évre vetítve civil célpontok ellen. Mindezek alapján hiábavaló ezen eszközök ellen a katonai szövetségek erőfeszítése, ha műveleti területen szerzett tapasztalatainkat nem ültetjük át hazai környezetbe is, illetve nem hozunk létre kormányzati szintű és kormányközi együttműködést a C-IED műveletek intézményesített formájában, pontosan körülhatárolt illetékességi- és hatáskörökkel. Az utóbbi idők eseményei, mint a Boston Marathonon (2013. április 15.) vagy Budapesten a Lehel utcai bankfióknál (2014. január 13.) végrehajtott robbantások megmutatták, hogy az eddig biztonságosnak vélt helyeken is váratlanul, különböző indíttatásból, de számítanunk kell merényletekre. Ugyanakkor nem szabad elfelejtenünk, hogy az IED-k jelenleg is veszélyt jelentenek és fognak is jelenteni külszolgálatot teljesítő katonáinkra elég, ha csak a 2015. április 17-i Erbil-i robbantásra gondolunk, melynek során egy gépjárműbe rejtett robbanóeszközt hozott működésbe az Amerikai Egyesült

Államok konzulátusa előtt egy öngyilkos merénylet, néhány kilométerre attól a helytől, ahova a Magyar Honvédség által védendő szövetséges bázist tervezik létrehozni.

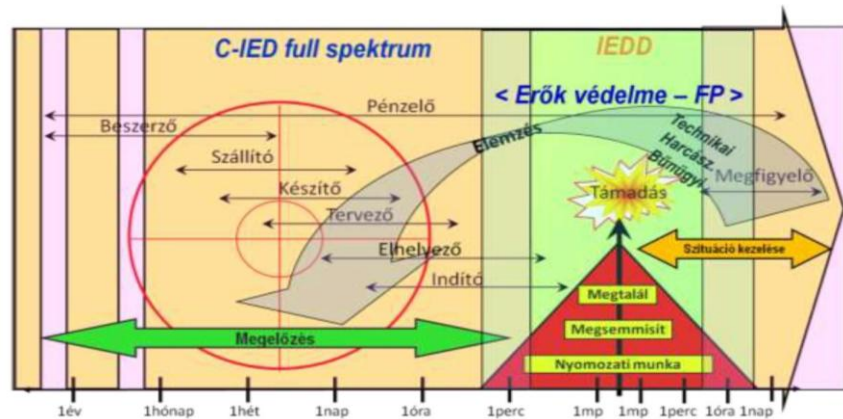
A C-IED tevékenység a NATO felfogás és megszerzett tapasztalatok szerint három alappilléren nyugszik:

- Hálózatellenes műveletek;
- Az erők kiképzése;
- Az eszköz semlegesítése.

Ez a három pillér szervesen kapcsolódik egymáshoz, el nem választhatók. Az **eszköz semlegesítése** hozzájárul az erők megóvásához a hadszíntéren, azonban egyfajta pillanatnyi hatása van csak, hiszen egy adott helyen egy IED-t tudunk hatástalanítani. Ezt a pillért a Magyar Honvédség állományában szolgáló tüzérszerek támogatják, illetve ide soroljuk erőink megóvásának fizikai képességeit, úgymint a páncélozottságot, a különböző rádiófrekvenciás zavaróeszközöket, vagy az aknamentesítő járműveket.

Az **erők kiképzése** igen nagymértékben járul hozzá ahhoz, hogy egyáltalán tudjuk, mit kell tennünk azokban a helyzetekben, amikor IED-vel találjuk magunkat szemben, milyen lehetőségek állnak rendelkezésünkre az ellentevékenységhez. Ennek a tevékenységnek a hatása már hosszabb, lényegében megegyezik egy adott külszolgálat időtartamával, hiszen egy felkészített Honvéd képes az elsajátított hadszíntér-specifikus ismereteket alkalmazni minden egyes szituációban. E pillérnek a gyakorlati megvalósulása a Magyar Honvédség Altiszti Akadémia, Nemzetközi Kiképző Alosztály kiképzőin keresztül valósul meg, mind hazai mind nemzetközi (NATO, EDA) tanfolyamok keretében.

A NATO C-IED stratégiája harmadik pillére a **hálózatellenes műveletek** végrehajtása, mely magában foglalja a teljes IED hálózat - ideértve minden személyt és képességet, aki, vagy ami hozzájárul egy robbanóeszköz elkészítéséhez, telepítéséhez vagy felhasználásához - felderítését, nyomon követését, a célmegjelölést és a személyek vagy képességek zavarását és semlegesítését. Ez a pillér foglalja magában a helyszínelést is, így a WIT képességet. Ez a leghosszabb távú hatást elérő tevékenység, hiszen amennyiben sikerül egy a szervezetben magasabb pozíciót elfoglaló személyt hatástalanítani, akkor – mint az alábbi ábrán is megfigyelhető – akár évekig tartó hatást is elérhetünk. Általánosságban elmondható, hogy minél magasabb szinten lévő személyt hatástalanítunk, annál hosszabb hatást érünk el és a hálózat regenerálódásához annál több időre van szükség. Ennek a pillérnek a támogatása – a kiképzésen keresztül – Spanyolországban a C-IED Kiválósági Központban és az MH Altiszti Akadémián folytatott Hálózatellenes Műveletek és WIT tanfolyamokon valósul meg. A Hálózatellenes Műveletek tanfolyamok magyar hallgatói műveleti területen a különböző szintű törzsekben tudják kamatoztatni elsajátított ismereteiket, míg a WIT tanfolyamok hallgatói eddig nem tudták hol hasznosítani azokat.

2. ábra: A proaktív C-IED modell, mely magában foglalja az IED hálózatot, annak kulcsfontosságú szereplőivel

Forrás: AJP 3.15 Allied Joint Publication for Counter Improvised Explosive Device (C-IED) (2009. évi kiadás, 15. oldal)

Összességében elmondható, hogy a NATO C-IED stratégiával összhangban az Hálózatellenes Műveletek sarkalatosak, e feladatok végrehajtására a tervezéstől a végrehajtásig rendelkezésre állnak az erők, az eszközök, az informatikai rendszer illetve az akarat az összes jelenlegi és jövőbeni hadszíntéren, minden egyes alegység és egység számára.

Mindezek mellett az egész folyamat legfontosabb eleme az információ hiányzik. Ez abból adódik, hogy csak és kizárólag abban az esetben kerül sor esemény utáni helyszínelésre, amennyiben a WIT kiképzést már végrehajtott szakalegységek időben a helyszínre érnek, illetve egyáltalán igénylik őket. Sok esetben fordul elő, hogy a járőrt, vagy feladatot végrehajtó alegységek robbanóeszközt találnak, melyet idő hiányában nem izolálnak, hanem csak megjelölik és leadják az elvárt IED / UXO¹³ jelentést. A tüzserész illetve WIT alegységek helyszínre érkezését a feladatok miatt nem tudják megvárni, mire azonban ezen alegységek a helyszínre érnek a robbanóeszközök gyakran eltűnnek úgy, hogy a kinyerhető információ - biometrikus adatok, „kézjegyek”, fényképek, telepítés módja - elveszik. Az afganisztáni RC North parancsnokság közvetlen alárendeltségében például soha nem volt WIT csoport, a rendelkezésre álló kettő alegység pedig nemzeti alárendeltségben nem volt képes kellően rövid időn belül reagálni a beérkező feladatokra. Tovább nehezítette a helyzetet, hogy a meglévő csoportok összesen kettő tartományban voltak képesek hatékonyan ellátni feladatukat. Az előzőekben megfogalmazott problémákon túl a szövetséges erők információhiánya napjaink hadszínterein az alábbi események miatt nem csökken:

- Előfordul, hogy történik valamiféle helyszínelés a járőr részéről (Level 0¹⁴), ezek azonban szakszerűtlenek és sokszor használhatatlanok,

¹³ Unexploded Ordnance – Fel nem robbant robbanószerkezet

¹⁴ Level 0 képesség: fényképezés, egyértelműen nem veszélyes bizonyítékok begyűjtése
Level 1 képesség: klasszikus WIT képesség, mely magában foglalja a Level 0-t és a későbbiekben részletezetteket

- WIT kiképzés, szinten tartó felkészítés a hadszíntereken csak korlátozottan zajlik, havonta egy-kettő alkalommal, mely azonban a csapatoktól von el embert 15 nap időtartamban.

Ezek a tények befolyásolják a célmegjelölést, a követést, az ellenség azonosítását is. Az előző bekezdésekben leírt problémák egyszerűen megszüntethetők a WIT szakalegységek létrehozásával és még település előtti felkészítésével. A jövőbeni műveletek fő erőfeszítésének iránya tehát egyrészt az kell legyen, hogy kerüljenek létrehozásra a zászlóalj szintű szervezetekhez csatolt WIT csoportok, melyeket az adott alegység vezető nemzetének kell majd biztosítani; másrészt, hogy akár a befogadó nemzet akár a telepített szövetséges erő rendelkezzen emelt szintű helyszínelő képességgel - Level 2 képesség, mely a begyűjtött információk további elemzésére képes, például ujjlenyomat digitalizálás, DNS analízis, robbanóanyag azonosítás.

A WIT csoportok alkalmazásának fontossága

A hálózattellenes műveletek végrehajtása azt is jelenti, hogy jobb hálózatot építünk, mint a nem konvencionális hadviselést folytató ellenfeleink¹⁵. Igen jól tudjuk, hogy ellenségeink figyelnek minket és kiértékelik amit csinálunk, majd felhasználják ezeket az eredményeket a jövőbeni támadások megtervezésére, eszközeik fejlesztésére. Megfigyelésük módszere a közvetlen közeli vizuális felderítés, vagy bármely más mód, ami hozzásegíti őket céljaik eléréséhez. Mindezek után akár a modern technika – e-mail, videó megosztó portálok, blogok – vagy éppen a múlt technikái – egyszerű levél, rajzok, rejtett tároló-, találkozóhelyek – segítségével megosztják egymással az információkat.

Az ellenfeleink tehát helyszínelnek, elemeznek-értékelnek, majd megosztják a tapasztalatokat. Amennyiben mi nem hajtunk végre helyszínelést, akkor nem adjuk meg magunknak, csapatainknak az esélyt, hogy fejlesszük Taktikáinkat, Technikáinkat és Eljárásainkat¹⁶.

Egy jó példa a TTP-k fejlesztésére az Afganisztánban települt amerikai CJTF Paladin Kiképzési Főnökség Fusion, Analysis and Training Report-jának (FAT) 2011. szeptemberi számában olvasható. Ebben Jason Hart US NAVY főtörzsőrmester ír WIT operátori tapasztalatairól, valamint 150 IED helyszínelése utáni ajánlásairól a csapatok részére. Kifejti a Veszélyes Pontokkal (VP) kapcsolatos leggyakoribb hibákat és tévhiteket. Mindezt teszi úgy, hogy a CJTF Paladin felelős szerve egyébként végrehajtja az események elemzését-értékelést. Fent nevezett főtörzsőrmester azonban vette a fáradságot, hogy saját élményein keresztül megossza a tapasztalatokat, így emberi közelségbe hozta a katonákat a problémákkal és javaslatokkal. A FAT egy havonta megjelenő magazin, mely éppen erre hivatott.

Level 2 képesség: hadszíntéri laboratórium anyagtechnikai- és DNS elemző lehetőségekkel

Level 3 képesség: hátszázbeli laboratóriumi képesség a technológia adta lehetőségek teljes spektrumával

¹⁵ General Stanley A. McChrystal (ISAF parancsok 2010-2011) – It takes a network <http://foreignpolicy.com/2011/02/21/it-takes-a-network/> (Letöltés ideje: 2015.03.22.)

¹⁶ Tactics, Technics and Procedures – TTP

Mindez azonban nem jöhetett volna létre, ha a csapatok ahhoz a 150 IED eseményhez nem hívják ki a szervezetszerű WIT csoportot. Ez a fajta információ megosztás a WIT képességek egyik oldala, melyben a katonák képessé válnak az aktuális trendeknek megfelelő reagálásra, ezzel az eszköz semlegesítésére¹⁷.

Másik oldalról a WIT képesség a helyszíni jelentések és a bizonyítékok gyűjtésének rendszere, amely során ezeket eljuttatják a minden magasabb parancsnokságon megtalálható Összhaderőnemi Robbanóeszköz Vizsgáló Csoport¹⁸ részére.

A fentiek képezik a hatékony hálózatellenes műveletek alapjait, amely során a műveleteket vezető parancsnokok kezébe egy olyan eszközt – a WIT csoportot – helyezük, mely jelen kell hogy legyen a hadszíntér legfontosabb eseményeinél, azokról információkat kell hogy gyűjtsön és ki kell hogy elemezze azokat.

A WIT csoportok képességei

A gyakorlatban a WIT speciálisan kiképzett csoportokat jelent, melyeknek fő feladata a Technical Intelligence¹⁹ támogatása a műveletek teljes spektrumában. A WIT csoportok elsődleges funkciója Weapons Technical Intelligence²⁰ adatok gyűjtése; azon belül is az IED-k, az azokkal kapcsolatba hozható komponensek, improvizált fegyverek és más fegyverrendszerek helyszínelése. Ezek a csoportok sokszor tűzszerész alegységekhez kapcsoltnak, egymást kölcsönösen támogatva hajtják végre feladataikat. A WIT csoportok külön is kihelyezésre kerülhetnek, amennyiben a hadművelleti tempó megkívánja, illetve a megfelelő Force Protection²¹ biztonsági kíséret rendelkezésre áll.

A WIT csoportok minden egyes tagja más perspektívából szemléli a helyszínelésre kerülő eszközöket, helyeket. Ezek a szempontok a következők:

- technikai,
- taktikai,
- törvényszéki.

E széles skálájú információk gyűjtése hozzájárul ahhoz, hogy a WTI folyamata eredményeképpen elkészült jelentés minél inkább támogassa a műveleteket. A WIT csoport az események teljes körű helyszínelésekor az alábbi tevékenységeket végzi:

- összegyűjti a különböző a robbantáshoz köthető technikai eszközöket, azok komponenseit,
- taktikai kikérdezéseket végez,
- törvényszéki bizonyítékokat gyűjt, úgymint ujjlenyomat és DNS minta,

¹⁷ Az eszköz semlegesítése a nem tűzszerész alegységeknél azt jelenti, hogy képesek meghatározni a veszélyes pontokat, átvizsgálni azokat, felismerni az IED-ket vagy az azokra utaló jeleket, illetve képesek az aktuális ellenséges eljárásoknak megfelelően ellentevékenységre.

¹⁸ Combined Explosive Exploitation Cell – CEXC

¹⁹ Technikai Felderítés

²⁰ Fegyverzettechnikai Felderítési Adatok – WTI

²¹ Erők Védelme - FP

- összegyűjti a helyszínen található dokumentumokat, ide értve a különböző elektronikus eszközök memóriájában lévőket is,
- fényképeket készít a helyszínen,
- helyszínrajzot készít,
- még a helyszínen - a támadást elszenvedett konvojnak és egyéb erőknek - tanácsokat ad a hasonló események elkerüléséhez.

Visszatérve a bázisra a WIT csoport teljeskörű jelentést készít az eseményről, melyhez csatolja az összegyűjtött bizonyítékokat és eljuttatja azokat a megfelelő szervekhez, elsősorban a CEXC laboratóriumokhoz, akik végrehajtják a különböző bizonyítékok további elemzését, egyezéseket keresnek más eseményekkel és személyhez kötik azt.

A C-IED műveletek rendszerszemléletű megközelítésében a helyszínelő képesség egy létfontosságú részt jelent. A WIT csoportok - vagy más néven Level 1 Helyszínelő Csoportok - ISTAR²² eszközök, tehát a Felderítési Rendszer Eszközei. A koalíciós erőknek szükségük van rájuk, ahogyan szükségük van minden információforrásra is.

Az IED hálózatot minden szinten egy időben kell támadnunk ahhoz, hogy azt megsemmisítsük vagy semlegesítsük:

- a parancsnokoknak és törzseknek fel kell használniuk minden ISTAR eszközt a hálózattellenes műveletek végrehajtásához;
- a Felderítési- és Hadművelési törzseknek együtt kell dolgozniuk úgy, hogy gyors, rugalmas és megfelelő erejű tevékenységeket tudjanak végrehajtani az alegységek (zászlóaljtól a szakaszokig, rajokig);
- minden egyes harcérintkezést az ellenséggel helyszínelni kell a lehető legmélyrehatóbban a lehető legtöbb információ megszerzése érdekében;
- az információkat időben meg kell és el kell osztani a hadműveletek minden résztvevő alegysége között.

A WIT képesség összefoglalása

A WIT csoportok a Technikai Felderítés részei. Funkciójuk az eszközök és személyek nyomozása-elemzése. A fő végeredményei a vizsgálati és elemzési folyamatnak az információ a technikai eszközökről, azok működéséről és az elhelyezés módjáról.

Az IED hálózatok szervezett, adaptív és regeneratív formáját jelentik a szövetségesekre leselkedő veszélynek, mely megköveteli a specializált nyomozást és elemzést az erők megóvása érdekében végrehajtásra kerülő semlegesítési folyamatok hatékonyságának növelése érdekében.

A WIT egy specialistákból álló csoport, akik a hadszíntéren dolgoznak és IED eseményeket nyomoznak ki. Fő feladatuk az információgyűjtés, elemzés, a technikai és harcászati felderítési információk gyűjtése és egybevetése valamint a törvényszéki bizonyítékok nyomozása. Ideális esetben a WIT 2-4 főből áll és

²² Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance

tartalmaz tűzszerész, rendőr, felderítő és harcászati értékelő képességet. Amikor lehetséges a WIT csoportot kísérnie kell egy kulturálisan is felkészített tolmácsnak a helyi civil lakosság köreiben található tanúk kikérdezése miatt, és hogy emeljék a környezetben beálló változásokra való és a kulturális érzékenység szintjét a feladatok végrehajtásakor.

Az IED-k az ellenség elsődlegesen alkalmazott fegyverei, akik a nem konvencionális hadviselés körülményei között óvakodnak a hagyományosan vett harcérintkezés felvételétől. Az ellenség IED-ket használ, hogy megmutassa a szövetség gyengeségeit a biztonság szavatolásában, és hogy korlátozza az erők szabad mozgását.

A WIT csoportok felállítása és fenntartása minden egyes zászlóalj szintű szervezet elemi felölőssége. Ezen felül lennie kell egy mobil WIT csoportnak, ami a hadszíntéren, parancsnoki alárendeltségben, speciális nyomozási feladatokat lát el, amennyiben szükséges megerősíti az alegységek ez irányú képességeit.

A WIT képesség megteremtése és annak hosszú távú előnyei

Azzal, hogy a Magyar Honvédség létrehoz egy szövetséges műveletekbe felajánlható WIT csoportot nemcsak hozzájárul a hálózattellenes műveletek végrehajtásához, hanem hosszútávon – a tervezett afganisztáni kivonulás utánra, valamint az Iszlám Állam elleni fellépésre – kiképzí és tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítva felkészíti Katonáit, megalapozva ezzel az afganisztáni és az iraki biztonsági erők WIT / helyszínelői felkészítésének és mentorálásának ellátását is.

Maga a WIT – Level 1 – és a későbbiekben a Level 2 (laboratóriumi vagy hadászati szintű helyszínelés, nyomozás) képesség megteremtése a befogadó nemzetenél, mint a bevezetőben említettem, az egyike a főerőkifejtés irányainak. A tapasztalatot szerzett magyar WIT szakemberek a későbbiekben igen nagymértékben járulhatnak hozzá a magasabb szintű felkészítések – Level 1, Level 2 – végrehajtásához is. Mindehhez járul az a tény, hogy a szövetséges nemzetei – ideértve Amerikai Egyesült Államokat is – jelen pillanatban szintén nem rendelkeznek megfelelő számú, felkészült WIT szakemberrel.

Ez lehet az a terület a nem konvencionális hadviselés keretei között, ahol Magyarország újabb résképességgel járulhat hozzá a különböző szövetségek sikeréhez.

Nem tekinthetünk el attól a koncepciótól, amit a NATO elemzői vázoltak a fel a jövő lehetséges háborúinak természetéről (Multiple Futures, NATO Strategic Concept), mely azt jósolja, hogy a jövő hadszínterei az afganisztánihoz és irakihoz hasonlóak lesznek, az alkalmazott fegyverek (így az IED-k is) meg fognak egyezni a mostaniakkal, legfeljebb fejlettebbek lesznek.

A tapasztalatszerzés időszaka után – a külszolgálatokat közvetlenül követően – a WIT csoportokban dolgozó szakemberek NATO és EDA WIT tanfolyamok keretében járulhatnak hozzá a szövetséges katonák kiképzéséhez a hadszíntéren kívüli felkészítéskor. Ez egy igen fontos lépés lenne, hiszen az ezekben a beosztásokban dolgozó Katonáknak a hadszíntérre érkezést követően nincs idejük

egy hozzávetőleg 15 napos tanfolyamon részt venni, hanem azonnal hozzá kell kezdeniük feladataik ellátáshoz. Jelenleg Spanyolországban a C-IED Kiválósági Központban és a Magyar Honvédség Altiszti Akadémia bázisán kerülnek végrehajtásra ilyen kiképzések, azonban ezekbe olyan civil szerződött partnerek is be kell vonni, akiknek a NATO C-IED Stratégiai Terv értelmében néhány éven belül át kellene adniuk a stafétát a Katonáknak. Logikus és szakmailag-, politikailag kifizetődő lépés lenne magyar részről - a NATO C-IED Képezd a Kiképzőt tanfolyamhoz hasonlóan - ennek a tanfolyamnak az akkreditálása. Ehhez szükséges a már korábban vállalt C-IED Képezd a Kiképzőt tanfolyamok és a jelenleg meglévő afganisztáni C-IED kiképzői beosztások megtartása, ugyanilyenek létrehozása az Iszlám Állam elleni műveletekben, mint a WIT feladatok végrehajtására történő felkészülés első lépcsője.

A többnemzeti együttműködéseknel elsődleges, hogy az adott tevékenység támogassa a hazai képességfejlesztést, lehetőleg regionális körben legyen megvalósítható, valamint hogy a képesség hosszútávon fenntartható, és NATO-, valamint EU- szinten egyaránt hasznos legyen.

Úgy gondolom, hogy a WIT képesség kész a fenti bekezdésben meghatározottak teljesítésére és Nemzetünk érdekeit szolgálja. Azonban a képesség fejlesztésének mindenekelőtt időbeninek kell lennie. Jelen pillanatban potenciális szövetségeseink egyike sem rendelkezik kiforrott WIT képességgel, így most van itt az idő a döntések meghozatalára.

Felhasznált irodalom:

- General Stanley A. McChrystal (ISAF parancsok 2010-2011) – It takes a network
<http://foreignpolicy.com/2011/02/21/it-takes-a-network/> (Letöltés ideje: 2015.03.22.)
- SCHMIDT Imre őrnagy: A Nem Hagyományos Módon Előállított és Alkalmazott Robbanóeszközök Elleni Tevékenység (C-IED) és az erők megóvása, mint harctámogatási kategória kapcsolata, 8. oldal
- AJP 3.15 Allied Joint Publication for Counter Improvised Explosive Device (C-IED) (2009. évi kiadás), 15. oldal
- Rögtönzött robbanóeszközök elleni tevékenység (C-IED) alapismeret (Nyt. szám: 18/984)
- STANAG 2294 C-IED Training Standards

3. ábra: WIT tanfolyam az MH Altiszti Akadémián (a szerző felvétele)

4. ábra C-IED kiképzés Afganisztánban (az MH Nemzeti Támogató Elem felvétele)

5. ábra: 2012. február 23-i gépjárműbe rejtett, 62 halálos áldozatot követelő, IED támadás Irakban (az amerikai haderő felvétele)

6. ábra: Irányított házi készítésű repesztöltet Irakban (az amerikai haderő felvétele)

7. ábra: Gépjárműbe rejtett robbanóeszköz Afganisztánban (az amerikai haderő felvétele)